

Željka
Čorak

Život je između

Sudbina jednoga naslova
između ideje i realizacije

U povodu otvorenja EXPO-a u Šangaju objavljena je u raznim medijima vijest da je *motto* našega nastupa, projekta arhitekta Silađina, “Život je između”. Na internetskim stranicama našega paviljona naslov, doduše, glasi drugačije – pa je očito došlo do neke nerazjašnjive zabune. Kakav realizirani scenarij stoji iza ma kojega od dvaju naslova, autorica ovoga teksta ne zna, ali zna da je naslov “Život je između” njezin vlastiti, da iza toga naslova stoji stanovita teza koja je autorska i da se te sintagme autorica ne namjerava odreći. Tema Expoa 2010. u Šangaju jest “Bolji grad – bolji život”. Veoma zanimljiva i poticajna, ona se obraća planeti koja je ljudski život već velikim dijelom organizirala u umjetnoj prirodi, u velikim i sve većim gradovima. Problem gradova jest sve jača polarizacija na privatno bogatstvo i javnu bijedu. Vratiti gradu vrijednost javnog bio bi stoga izazov za razmišljanje na zadanu temu.

Na dosadašnjim Expoima Hrvatska je sudjelovala veoma uspješno: pokazatelji toga uspjeha nisu bili samo ulazak naših oblikovnih rješenja u inventar općih mjesta, u riznicu za posudbe; pa niti laskave recenzije i tekstovi, ocjene stručnjaka i brojnost publike; nego i znatno povećan broj turista iz zemalja u kojima su se svjetske izložbe održavale – posebno to vrijedi za posljednji Expo u Japanu. Da je Kina najveće svjetsko tržište i partner koji je u svakom smislu nepreskočiv, nije potrebno govoriti. Hrvatska je stoga raspisala natječaj za formuliranje nastupa u Šangaju i oblikovanje nacionalnog paviljona.

Kako je već japanski nastup pokazao, milijunska masa posjetilaca teško se probija kroz mala zdanja koja su nama granica. Dakako da bi posjet i promet u Kini bio još znatno veći. Stoga je uvjet za natjecatelje bio neka vrsta eksterijernog objekta, koji bi omogućavao što lakši protok, ali zadržao komunikacijsku, odnosno informacijsku sposobnost.

Na natječaju je pobijedio rad arhitekta Branka Silađina koji je predstavljao zapravo veliki ekran – pano na nekoj vrsti trga s kojega masa posjetilaca može mirujući ili u proходу gledati slikovne obavijesti o Hrvatskoj. Bez obzira što se među natjecateljima bila pojavila jedna mlada grupa arhitekata sa zanimljivom arhitekturom posvećenom problematici pitke vode u gradu i s koherentnom razradom svih osnovnih i popratnih detalja, kad je jednom izabran, Silađinov je projekt nudio svoje mogućnosti i zahtijevao svoju razradu. Pozvavši autoricu ovoga teksta upomoć, arhitekt Silađin prihvatio je od nje, za zajednički nazivnik svoje vizualne informacijske ponude o Hrvatskoj, temu “Life is between”. Da li je uza nj prihvatio i njegov smisao i značenje, autorica dalje ne zna. Taj je naziv, naime, cijeli program koji opovrgava funkcionalističku dogmatiku, koji vrhunskom funkcijom smatra ljudsku slobodu – što će u prostoru reći: slobodu ljudskog vremena. Hrvatski su gradovi puni prostora za slobodno – oslobođeno – vrijeme: za zastoje između starta i cilja; za susrete namjerne a pogotovu slučajne; za predahe i sabiranje, za kontemplaciju vidika i uron u sebe; za dječju

igru i predstave odraslih; za slobodicu kućnih ljubimaca i za promatranje prolaznika; za tisuće nepredvidivosti, za dimenziju nade i čuda. Vanjske stube kuća koje vežu privatno s javnim i na kojima starice vezu čipke a mladež otvara limenke s pivom; urbani namještaj poput secesijskih klupa Staroga Grada; cijeli trgovi kao lepeza ponuda za slobodno vrijeme – poput trga u Makarskoj arhitekture Olge Pavlinović; splitski festival Radunice; okolina crkve sv. Petra na Boninovu u Dubrovniku ili zadarske Morske orgulje,

arhitekata Prtenjaka i Bašića, ili Siladinov vrt Arheološkog muzeja u Zagrebu – kao primjeri moći suvremene arhitekture da se bavi slobodom. Stotine primjera iz svih hrvatskih regija guraju se u temu i pokazuju kako zadaća “boljega grada za bolji život” nije nešto daleko i nedohvatno, nego povijesno ovjereno a i suvremeno osviješteno – na ovom malom krajičku svijeta, na našem prostoru. Nadajući se da je u Šangaju od svega toga barem nešto proizašlo iz sugestije čudno tretiranog *motta*, ne preostaje nego potpisati se. ✕